

Op hoop van lezen

LEESHONGER GEVEN EN TEKSTEN TOEGANKELIJK MAKEN IN OKAN

DOOR KATHLEEN COLLIJS EN OLIVA MOORS

1. Wat is lezen?

Dit is
lezen...

**WIE DIT LEEST
IS GELUKKIG**

Postbus 1045
6801 BA Arnhem
www.loesje.nl/delft

Loesje

...en dit

In de flessen stopt Luuk papiertjes
waarop hij iets schrijft. Hij gebruikt
stukjes krant, kassabonnetjes of hij
scheurt een stukje uit zijn schrift.
De boodschap die hij schrijft, is
altijd dezelfde:

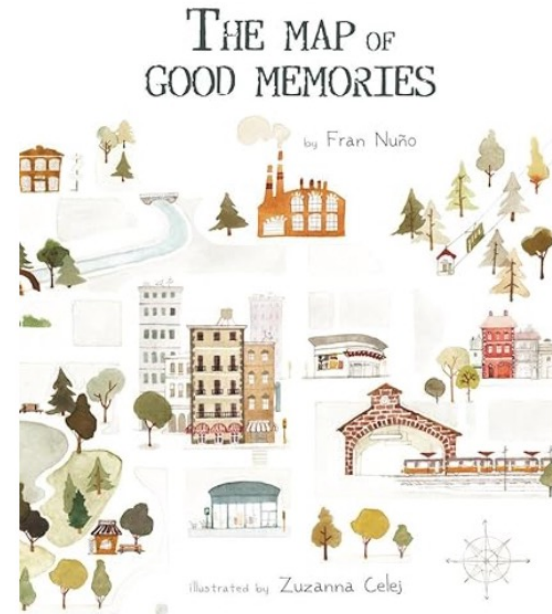
Wie woont er aan de
andere kant van de zee?

37-204
=
7-4
2-4
3-5+
3-5+
3-5+
2-4
2-5+
2-4
2-5+
2-5+

Maar nooit komt er
antwoord...

En dit?

2. Leesplezier / lees'voldoening' / leeshonger

Lezen om te weten
en je te informeren

Ik weet dat al.

National
Geographic.

?

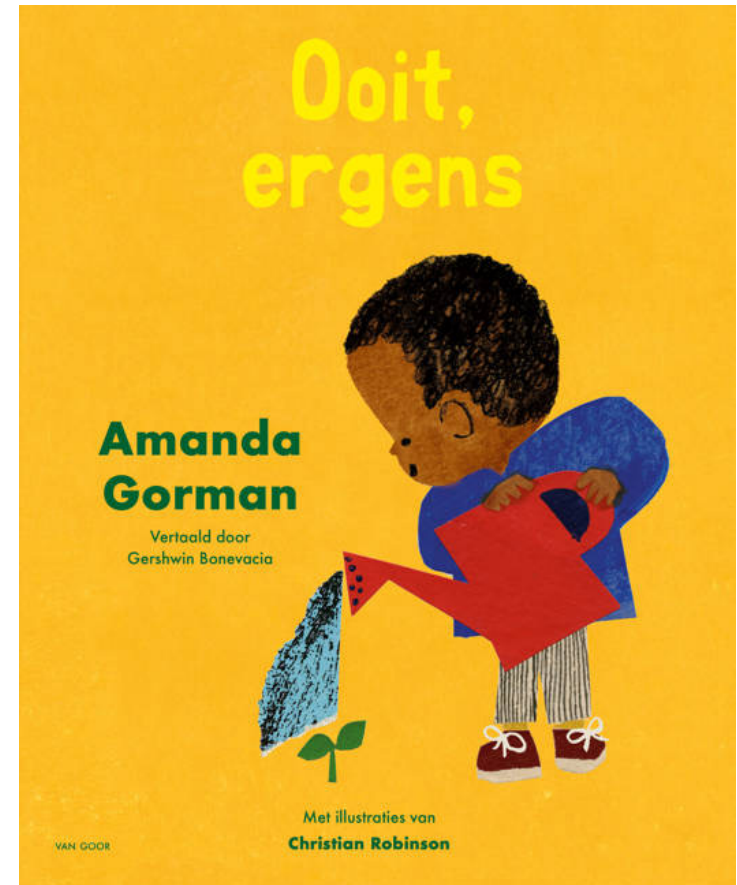

Ik ben te laat want...
Mijn wekker is kapot.
Ik heb iets aan mijn
been.
De bus is te laat.
Ik voel mij ziek.

Lezen om te ontspannen en te fantaseren...

Lezen omdat het
moment er om vraagt –
in tijden van onrust

Motivatie om te lezen: wat is belangrijk?

Autonomie

VerBondenheid

Competentie

Zelfdeterminatietheorie (ZDT) van Deci en Ryan

Autonomie – verBondenheid - C ompetentie

Naar de BIB

AUTONOMIE – VERBONDENHEID – COMPETENTIE uit Vallei van de geliefden van Karen Dierickx

- Je kunt de leerlingen autonomie geven door hen zelf te laten kiezen welk deel van de tekst ze willen vertellen.
- Je kunt de leerlingen ook gericht bepaalde fragmenten geven die korter/langer zijn.
- Je kunt de leerlingen tips geven om verschillen toe te voegen. Hoe kunnen ze het verhaal moderner maken, persoonlijker maken, ...?
 - > **WIE:** Je kunt de personen veranderen zoals in het oorspronkelijke verhaal (koning, boer, ...), je kunt de personen een naam geven, je kunt iets extra vertellen over de personen, ...)
 - > **WAAR:** Je kunt de WAAR veranderen (een vallei in de bergen, een stad, de hoogste berg, de hoogste toren, ...)
 - > **WAT:** Je kunt de proef veranderen, je kunt veranderen wat de personages doen, hoe ze reageren, ...
 - > **WANNEER:** Je kunt het verhaal in het heden (nu) laten afspelen, in de toekomst, ...
- Maak duidelijke afspraken met de leerlingen over het resultaat. Wanneer is de opdracht geslaagd? bv.
 - > Iedereen komt aan het woord.
 - > De verschillen moeten duidelijk zijn.
 - > De leerlingen spreken luid en duidelijk.
 - > ...
- Stimuleer de leerlingen om elkaar positieve feedback te geven op inhoud én vorm. Wat ging er goed? Welke tip wil je leerling X geven?

3. Hoe begin je er aan?

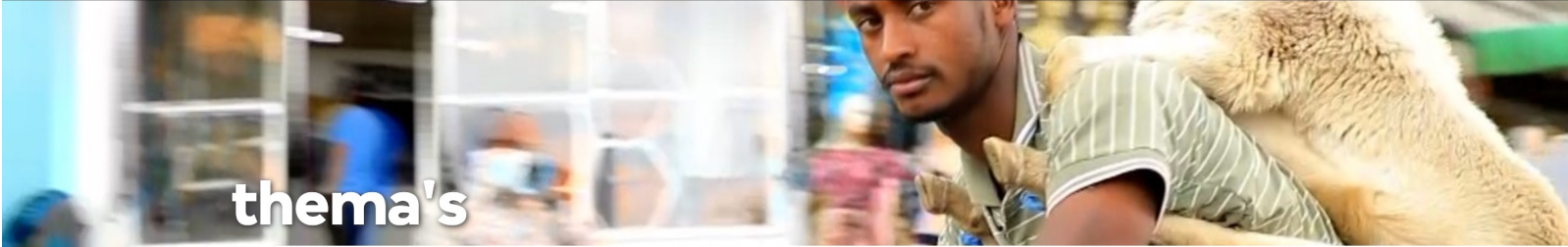
Context scheppen: thema introduceren (voorbeeld: verleden, toekomst, ontwikkeling, oorlog, migratie, architectuur, ...). Tekst of boek in thema kaderen of verschillende teksten / boeken voorzien per thema.

Waar zou die tekst / dat boek over gaan? Uit Streep van Ruth Lasters

‘Die streep daar, achter het glas.’ Ze kijken allebei naar het raam. Abdel kijkt van meters ver. Karel kijkt van dichtbij, maar hij ziet erg onscherp. Hij heeft zijn lenzen al uitgedaan.

VISUALISERING

vpro metropolis zoek

thema's

In *Metropolis* zie je de wereld door de ogen van lokale journalisten, die in hun eigen stad of land reportages maken over uiteenlopende onderwerpen: van burens, buitenbeentjes en borsten tot verzet, vrije tijd en vrijgezel. Duik in de verschillende items via de links hieronder.

↓ misdaad en straf	↓ het lichaam	↓ conflict
↓ welvaart en armoede	↓ relatie materiaal	↓ reizen en afstand
↓ verslavende middelen	↓ seks, sekse en seksualiteit	↓ subculturen
↓ werk	↓ de jeugd van tegenwoordig	↓ feesten en eten
↓ dieren(vrienden)	↓ huisje boompje beestje	
↓ geloof	↓ gezondheid	

<https://www.vpro.nl/programmas/metropolis/kijk.html>

VISUALISERING

Precies
goed

VISUALISERING

1. Toon de leerlingen een zicht vanuit een willekeurig raam. Gebruik hiervoor de website [virtual](#) vacation. Laat de leerlingen dit zicht beschrijven. Laat hen ook vertellen hoe ze zich hierbij voelen.
2. Projecteer vervolgens het zicht vanuit een ziekenhuisraam (bijlage 1) en zoek samen met de leerlingen 'aangepaste' muziek. Duik hiervoor samen in de [geluidendatabank](#). Laat hen nu opnieuw vertellen hoe ze zich hierbij voelen.
3. Lees het tweede deel interactief voor van 'Gelukkig is die streep er (...)', tot en met 'Het is een teken dat mijn chirurg een goede dag zal hebben vandaag.'
Lees het stuk voor met de gekozen achtergrondmuziek.

DOE – OPDRACHT uit Streep van Ruth Lasters

Speel vervolgens het spel 'Over de streep'.

Zie hiervoor: <https://www.spelensite.be/spel/over-de-streep> en ook naar de tips onderaan.

Leerlingen stappen over de streep als ze een stelling horen die bij hen past.

Stel voor het spel 'Over de streep' afhankelijk van je klasgroep geschikte vragen op
Voorbeelden kunnen zijn:

Loop over de streep:

- Als je van avocado houdt
- Als je van sport houdt
- Als je graag boeken leest
- Als je soms bang bent
- Als je al geopereerd werd
- Als je soms alleen bent
- Als je soms naar het ziekenhuis moet

KLASGESPREKKEN: Verhalen van leerlingen

In Irak is veel oorlog.
Dat komt door de olie.
Iedereen wil olie.
In Irak heeft iedereen een wapen
om zich te beschermen.
Nu is er geen oorlog meer.
De mensen betogen wel.
Ze zijn tegen de regering omdat de
ministers geld in hun eigen zak
steken.

In Irak rijden ze ook
met auto's zoals
jeeps.
Die hebben geen
achter-bank maar
geweren.

KLASGESPREK uit Lente van Tine Mortier

Instructie en verloop

1. Start vanuit de foto's een gesprek over het lievelingsseizoen van de leerlingen. Vraag naar wat ze leuk en niet leuk vinden aan elk seizoen. Vraag zeker naar wat ze ruiken in elk seizoen.
2. Bespreek als laatste seizoen 'de lente' en maak op basis van de antwoorden van de leerlingen een woordspin rond 'lente' op het bord. Breng – indien nodig – zelf het begrip 'hooikoorts' aan, aan de hand van de niezende vrouw.

Voorbeeldvragen

- *Kijk eens goed naar deze foto's. We zien het bos telkens in een ander seizoen. Welk bos is een bos in de lente volgens jullie?*
- *Welk seizoen heb jij het liefst? Waarom? Wat vind je leuk - niet leuk aan (de winter...)?*
- *Stel je voor dat jij hier, in het bos op deze foto loopt, wat zou je dan ruiken?*
- *Weet iemand bij welk seizoen de foto van het niezende meisje hoort? (de lente) Waarom?*
- *Heeft iemand van jullie last van hooikoorts? (Zo ja, laat de leerling dan vertellen wat er met hem gebeurt als de bloemen en bomen beginnen te bloeien.)*

De juiste vragen stellen

Voorbeeldvragen

Vragen i.f.v. tekstbegrip:

- *Wat voor weer is het?*
- *Waar wacht Anna op de bus?*
- *Hoe lang is Anna al in België?*
- *Waar woont Anna?*
- *Met wie woont Anna in België?*
- *Wanneer gaan Anna en haar mama in een eigen huis wonen?*
- *Wat leert Anna op school?*

Vragen i.f.v. verdere verwerking thema's:

- *Waar droomt Anna van? (in een eigen huis wonen, naar een gewone klas gaan)*
- *Wat zijn jouw dromen? Waarom?*
- *Anna woont samen met haar mama bij een gezin, met wie woon jij samen?*
- *Met wie zou je het liefst samenwonen?*

KLASGESPREEK uit Honger van Els Beerten

<p>Ik zie</p> 	
<p>Ik denk</p> 	
<p>Ik vraag me af</p> 	

Waar zou die tekst / dat boek over gaan? Uit de Grap van Kathleen Collijs

2. Laat de leerlingen de afbeelding bij de tekst bekijken, de titel van het verhaal: 'De grap', de korte informatie over de leerlingen uit de tekst en de tussentiteltjes met de agendapunten. Probeer aan de hand van deze informatie samen met de klas te voorspellen waar de tekst over gaat, zonder iets weg te geven.
3. **Afbeelding:** laat de leerlingen op basis van de afbeelding voorspellen wat in de tekst aan bod zou kunnen komen: sms'en of whatsappberichtjes, waarin een hartje (liefde) en een cadeautje een rol spelen. Houd een kort gesprek over berichtjes die jongeren naar elkaar sturen en pols of ze weten wat het Nederlands woord voor ♥ is en wat een cadeautje is.
4. **Titel:** vraag de leerlingen of ze weten wat een 'grap' (mopje) of 'grappig' is. Laat hen een mop of iets grappigs vertellen of vertel zelf een paar eenvoudige moppen. Bijvoorbeeld: 'Wat zegt een banaan tegen een aap? Helemaal niets, want apen kunnen niet praten.' Peil de reacties van de leerlingen: wat is een 'goede grap' en een 'slechte grap'. Later in de les kan je verder ingaan op de begrippen 'grap' en 'humor'.
5. **Personages:** Laat de leerlingen de korte info lezen over de personages. Hoe stellen ze zich de personages voor? Na het lezen van de tekst kunnen ze hier nog op terugkomen en bespreken of hun ideeën kloppen. Vestig de aandacht van de leerlingen op de vorm van de tekst: een dialoog. Voor sommige lezers kan het lastig zijn om te volgen wie spreekt. Laat hen uitzoeken hoe dat duidelijker kan worden gemaakt. Eventueel kan je de namen of dialooglijnen een verschillend kleurtje geven per personage.
6. **Tussentitels:** Laat de leerlingen de tussentitels lezen en pols of ze begrijpen wat er staat: de datum van de schooldag en wat de leerlingen in hun agenda schrijven. Vraag waar de leerlingen in de tekst volgens hun agenda aan werken en verwijst terug naar het woord 'alfaklas'. Deze leerlingen werken vooral aan lezen en schrijven en leren daarom de verschillende klanken in het Nederlands.

3. Hoe begin je er aan?

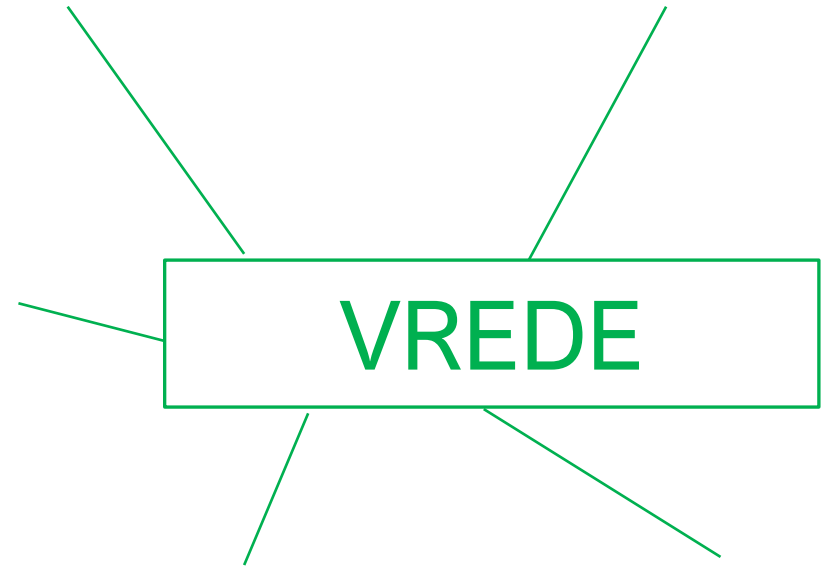
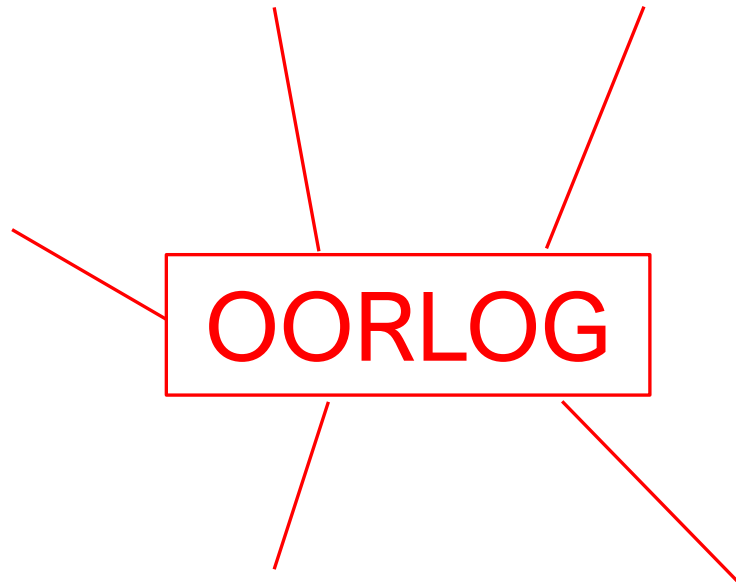
Woordenschat komt aan bod bij contextualisatie, kan worden aangevuld met cruciale woorden tekst – ook via gebaren lukt aanbrengen!

Vastzetten: woordspin, beeldwoordenboek, meertalig woordenlijstje ...

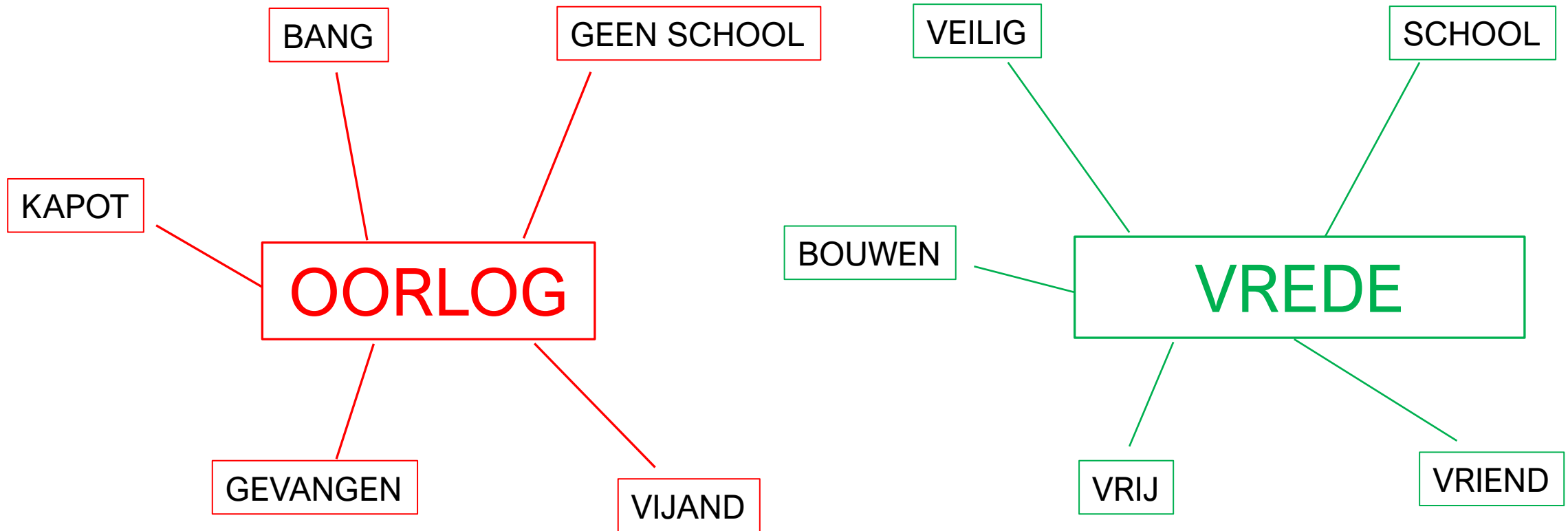
Inoefenen: actief mee aan de slag gaan – bvb aan elkaar uitleggen, schrijfoopdracht

WOORDENSCHAT

WOORDENSCHAT

WOORDENSCHAT

Woordenschat

de kuil
de put
de slang
de schub
de rug
de slangenkoningin
de kroon
het kruid
half
bang
eng
genezen

Woordenschat

het land
de stad
de straat
de zon
geel
oranje
dood

Woordenschat

wortels
vrucht
tak
voortplanten
groeien
buigen
pit
hangen
uitdrogen
buigen
zuigen
redden
overleven

<https://myfreebingocards.com/bingo-card-generator>

WOORDENSCHAT uit Vallei van de geliefden van Karen Dierickx

Tips: aandacht voor woordenschat en ondersteun interactie

- Sta stil bij de letterlijke en figuurlijke betekenis van 'rijk'.
 - > Je kunt letterlijk rijk zijn en veel geld hebben.
 - > Je kunt ook een rijk leven hebben met veel ervaringen, vrienden, warme herinneringen, ...
- Je kunt het woord 'nervuus' uitbeelden door te doen alsof je nerveus bent. Leg ook linken met andere talen om het woord nerveus te kaderen. Het woord 'nervuus' herken je in verschillende talen, zoals het Engels (nervous), Frans (nerveux), Italiaans (nervoso), ...

5. Welk verhaal kies je?

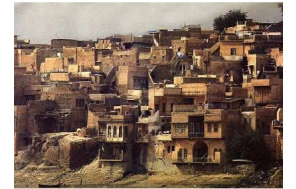

5. Welk verhaal kies je?

Vertrek van het hier-en-nu: student generated texts

EEN SPOOK IN HET HUIS VAN SAM?

Het was in Irak.
In het huis van Sam.

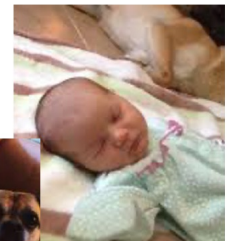
Uit de kraan komt water.
Hoe komt dat?

De gsm is weg.
Hoe komt dat?

Op een dag ligt de baby niet in de wieg.
Hoe komt dat?

De hond blaft. De baby is ok.

Spiegels en ramen

Zaha Hadid, architecte uit Irak.

Leerlingen reconstrueren tekst

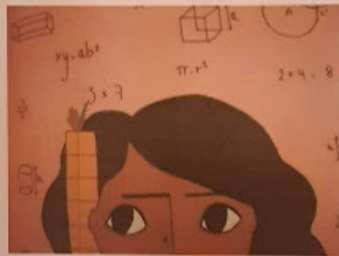
Zaha komt uit Irak.
Ze is geboren in 1950.
Ze tekent als kind al kleren en spullen voor haar kamer.
Ze weet goed wat ze wil.

De ouders van Zaha zijn rijk en modern.
Zaha leert veel over kunst.
Ze leert andere landen kennen.
Haar ouders vinden dat goed.

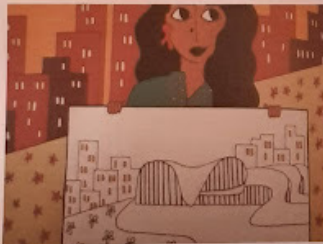
Zaha studeert wiskunde in Beiroet.
Ze houdt van meten en rekenen.
Daarna studeert ze voor architect in Londen.
Daar leert ze veel architecten kennen.
Ze geeft zelf ook les.

Zaha tekent gebouwen.
Haar gebouwen zijn niet zo gewoon.
Ze krijgt een grote prijs.
Maar niemand maakt haar gebouwen.

Zaha doet koppig door.
En dan bouwen ze een ontwerp van haar.
Het is een gebouw voor de brandweer.
Het lijkt op een vogel van papier.
Zaha wordt bekend.

Overal bouwen ze haar ontwerpen.
Die zijn heel speciaal van vorm.
Niet recht maar rond en met bogen.
Gemaakt van sterk staal en beton.
Zaha tekent ook nog andere dingen.
Schoenen en auto's en meubels.
Ze ontwerpt vaak op computer.

Zaha sterft in 2016 in Miami.
In heel de wereld vind je ontwerpen van Zaha Hadid.
Die zien er nog altijd modern uit.
Maar goed dat Zaha zo koppig was!

Opdracht: jobfiche van een architect

 JOBFICHE:
ARCHITECT / ONTWERPER

Wat moet een goede architect / ontwerper kunnen?

Wat is leuk / minder leuk aan architect / ontwerper zijn?

Waar kan je het beroep architect / ontwerper leren? (school, universiteit, ...)

OKAN TALENTEN architectuur ZAHA Hadid 13

Welke vakken krijg je?

Heb jij ervaring als architect of ontwerper?

Zijn er veel architecten en ontwerpers nodig?

Verdient een architect / ontwerper veel?

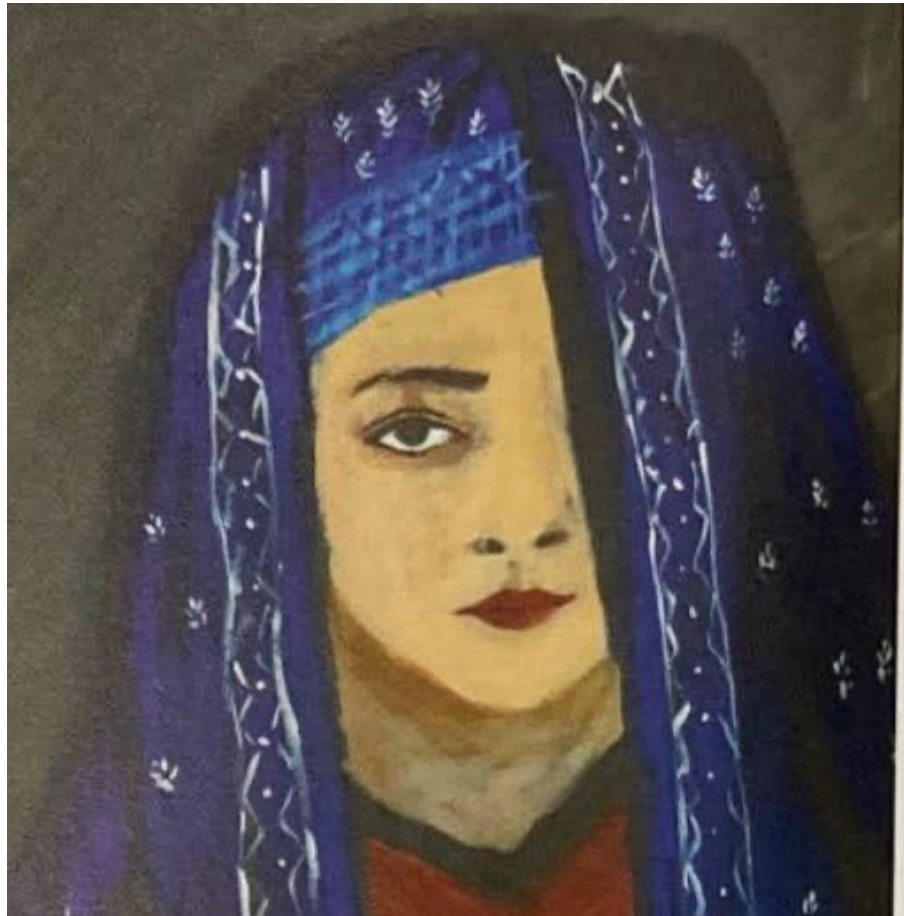

Wat kan ik na deze oefening?
Wat weet ik na deze oefening?

• Ik kan met eenvoudige woorden een gebouw omschrijven			
• Ik ken basiswoordenschat over architectuur en ontwerpen			
• Ik kan informatie halen uit een zakelijke tekst (verhaal Zaha Hadid) en die informatie in een nieuwe vorm gieten (lemma Wikikids)			
• Ik kan informatie opzoeken op computer, in folders, ... en deze in een format weergeven (jobfiche architect / ontwerper)			

OKAN TALENTEN architectuur ZAHA Hadid 14

Sterke vrouwen uit Afghanistan – illustraties Mortaza

#Where is my name?

Sterke Afghaanse vrouwen 2:
#Where is my name?

Waar is mijn naam?
In Afghanistan mag je de naam van een vrouw niet luid zeggen buiten het h
In Afghanistan staat de naam van een vrouw ook niet op papieren.
Niet op haar pas.
Niet op de geboorte – akte van haar kind.
Daarom kan een vrouw bijna geen dingen alleen doen.
Er moet een man bij zijn.
Een vrouw is de zus van haar broer.
Een vrouw is de dochter van haar vader.
Een vrouw is de moeder van haar zoon.
Maar haar eigen naam hoor je niet, zie je niet.
Alsof ze niet bestaat.
Een man zegt soms: de moeder van mijn kinderen. Of: mijn zwakke. Of: tante
Een spreek-woord zegt: Een goede vrouw heeft de zon en de maan niet gez
Laleh Osmany begon een actie.
Ze wou dat het veranderde.
Dat de naam van een vrouw wel op haar pas komt en op andere papieren.
Laleh Osmany kreeg veel boze woorden naar haar hoofd.
Ze zeiden haar: je weet zelf niet wie de papa van je kinderen is.
Daarom gebruik je jouw naam.
Maar er zijn ook veel mensen die Laleh en haar actie steunen.
Daarom wou president Ghani de wet veranderen. Eindelijk.
Maar toen kwam de Taliban aan de macht.
/rouwen verdwijnen weer.
De zon en de maan zien haar niet.
In niemand hoort hun naam.

6. Doe er iets mee! (en toon het, post het...)

Podcast maken

Maquette maken (stop-motion?)

Schrijf een brief aan een van de personages

Schrijf een brief aan de auteur met vragen die opkwamen tijdens het lezen.

Maak een herinneringsdoos over het verhaal. Geef uitleg over je keuze.

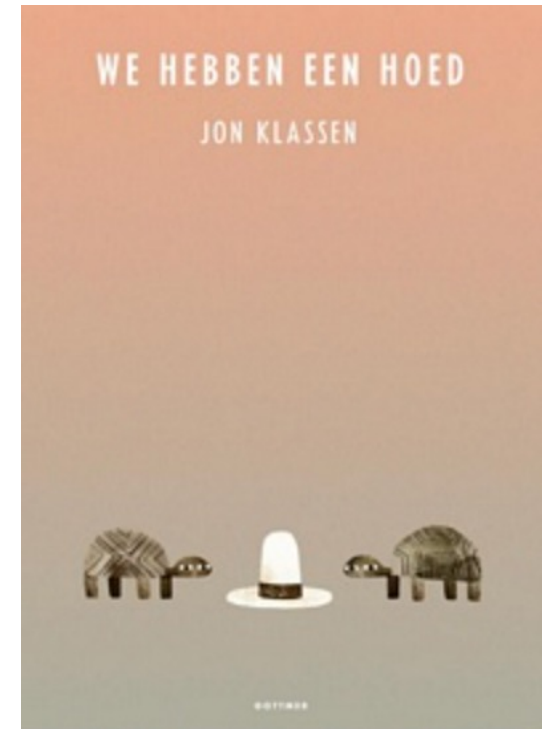
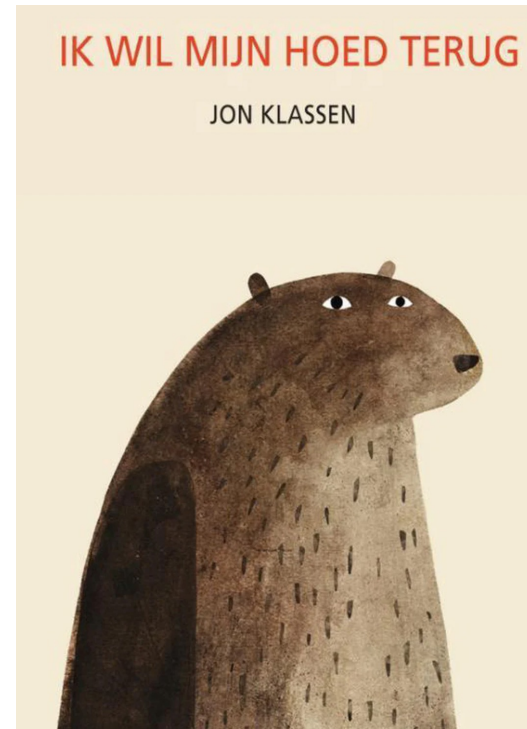
Houd een interview met een van de personages waarin je vragen stelt over gebeurtenissen in het boek.

2. Vertel dat ze hun eigen gedicht mogen maken, met dingen die zij leuk vinden aan de lente of aan een ander seizoen.
3. Doe voor hoe jij het gedicht 'Lente' zou veranderen zodat het 'jouw gedicht' wordt. Gebruik de steunvragen op het werkblad in bijlage 3 en beklemtoon waar ze een werkwoord, zelfstandig naamwoord en voornaamwoord moeten invullen. Verwijs hiervoor naar de verschillende kleuren op het werkblad: paars (naam - eigenaam); geel (dingen – zelfstandige naamwoorden); blauw (dingen doen – werkwoorden); groen (personen – voornaamwoord)
4. Laat de leerlingen hun gedicht aan de anderen voorlezen. Ga in op wat er tussen de leerlingen eventueel verschillend en hetzelfde is.

Verschillende boeken over 1 thema verwerken: de reis

Jon Klassen: hoedentrilogie

Een nieuw verhaal maken met de ingrediënten van drie bestaande verhalen...

Personages

Landschappen

Attributen

Een hoed voor beer en schildpad

Konijn en paard op zoek naar een hoed

Zijn er nog
vragen?

Wie weten we
of iets waar is?

Waarom
zijn mensen
rijtaal rijder?

Wat is
de reden
van onze
levens?

In al dat
suspensie
wil er nog
grond voor?

Waarom is
de wereld
onverwacht?